

Barraca de Viladoms de Dalt

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Rasot del Puig
Alçada: 305

Coordenades:

Latitud: 41.63124
Longitud: 1.87946
UTM Est (X): 406665
UTM Nord (Y): 4609441

Classificació

Número de fitxa 08053 - 386
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Popular Contemporani
Segle XVIII-XIX
Estat de conservació Dolent
Notes de conservació: Ha perdut bona part de la coberta
Protecció Legal
Observacions protecció: BCIL -Pla d'Ordenació Urbanística Municipal (2015)
Accés Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat Privada
Titular: 08052A008000210000OW
Autoria de la fitxa Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 18/03/2017 - 01:00

Descripció

Barraca de picapedrer ubicada per sota d'una antiga pedrera de llambordes, un cop passada la vinya del Macià, al vessant d'obaga del bosc d'en Puig. Per accedir-hi cal pujar per la carretera BV-1273, i un cop passat el mas Puig, abans d'arribar al cementiri municipal, s'ha de trencar a mà dreta, per un camí de terra que entra al bosc. En trobar una bifurcació, cal continuar pel de l'esquerra, que va resseguint el rasot. Per damunt hi passa una línia elèctrica.

La barraca, està situada en un cap de feixa, a tocar d'una torrentera que nodreix el rasot del Puig. És de planta quadrangular, adossada a un marge de pedra. L'exterior mesura 2,10 metres de costat per 1,55 metres d'alçada conservada. Ha perdut bona part de la coberta. Malgrat el coneixement en l'art de construir barraques de pedra seca dels picapedrers, sembla una barraca improvisada, amb pedra totalment irregular, sense desbastar.

La porta està orientada al nord-oest, tres llindes. Les dues primers estan col·locades en el sentit perpendicular, molt estretes, mentre que la darrera és plana.

Els brancals són rectes, lleugerament desplaçats pel moviment estructural. Mesura 1,10 metres d'alçada per una amplada màxima de 0,55 metres. Els murs tenen un gruix de 0,35 metres. La coberta era de volta per aproximació de filades. No conserva el voladís característic que impedeix les filtracions d'aigua cap a l'interior dels murs, en cas de pluja.

Arran de terra, a mà dreta es conserva un tinell o armari. Pel costat dret de la barraca i al darrera s'observen els camins oberts per baixar la pedra, amb un cert pendent i reforçats amb pedra seca.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 7751.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. A Castellbell i el Vilar aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya, en les parets de marge per aterrar el terreny i també en alguns ponts per facilitar el pas dels torrents.

Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985)

gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

- MARTÍN i VILASECA, Fèlix i PREIXENS i LLEVADOT, Josep (2005). Les construccions de pedra seca. Inventari de cabanes de volta, balms murades i aljubs a les terres de Lleida. Pagès editors. Lleida.
- QUERALT BOLDÚ, Ramon (2008). Les cabanes de volta de les Borges Blanques. Paisatges, fets i gent. Cossetània edicions. Valls.
- RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.
- SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.
- SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.
- SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.
- SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.
- VALLS i PUEYO, Joan (2002). Les construccions de pedra seca al terme de Castellbell i el Vilar; dins Dovella, núm. 78. Manresa, pàgs. 56 - 59.

